

निशाणी ५ वरील आदेश

अर्जदार हिने मूळ अर्ज कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण कायद्यानुसार दाखल केला असून प्रस्तुतचा अर्ज सदर कायद्याचे कलम २३ प्रमाणे दाखल केलेला आहे. जाबदेणार यांना नोटीसीची बजावणी होवुन वकीलामार्फत हजर झाले. परंतु जाबदेणार यांना वेळोवेळी संधी देवुन देखील त्यांनी आपला खुलासा दाखल केला नसल्यामुळे नि. १ वर आदेश पारीत करुन प्रस्तुतचे प्रकरण एकतर्फी चालविण्यात आले.

२. अर्जाचे व अभिलेखावरील दाखल कागदपत्रांचे अवलोकन केले. अर्जदार यांच्या वकीलांचा युक्तीवाद ऐकला. प्रस्तुत अर्जाच्या निर्णयाकामी माझ्यासमोर पुढील प्रश्न उपस्थित होत असून खालील कारणमिमांसेआधारे मी त्यांचे निष्कर्ष त्यांच्या पुढे नोंदविले आहेत.

<u>प्रश्न</u>	<u>निष्कर्ष</u>
१. प्रथमदर्शनी अर्जामध्ये जाबदेणार याने अर्जदारांविरुद्ध कौटुंबिक हिंसाचाराचे कृत्य केले हे दिसुन येते का ?	होय.
२. अर्जदार ही अंतरिम पोटगी मिळण्यास पात्र - आहेत काय ?	होय. अंतिम आदेशाप्रमाणे.
३. अर्जदार ही अंतरिम घरभाडे मिळण्यास पात्र - आहेत काय ?	होय. अंतिम आदेशाप्रमाणे.
४. अर्जदार हि जाबदेणार यांनी त्यांचे घर व शेत मिळकती कोणासही हस्तारीत करु नये, बोझा चढवु नये असा आदेश मिळण्यास पात्र आहे काय?	नाही.

५. आदेश काय ?

- अर्ज अंशतः मंजूर
करण्यात येतो.

कारणमिमांसा

प्रश्न क्र.१ करीता -

३. माननीय सर्वेच्च न्यायालय यांनी पारीत केलेल्या Rajnesh Vs. Neha and Anr, CRIMINAL APPEAL NO. 730 OF 2020 (Arising out of SLP (Crl.) No. 9503 of 2018) सुपुर्द दिनांक ०४.११.२०२० च्या आदेशान्वये प्रत्येक पोटगीच्या अर्जाचे कामी प्रकरणातील दोन्ही पक्षांनी शपथेवर आपले उत्पन्न, जमा व खर्चाच्या विवरणाबाबत शपथपत्र दाखल बंधनकारक केलेले आहे. प्रस्तुत अर्जात अर्जदार हिने नि. ७ वर आपल्या उत्पन्न जमा व खर्चाचे विवरणाबाबत शपथपत्र दाखल केलेले आहे. तसेच जाबदेणार यांना वेळोवेळी संधी देवुन देखील त्यांनी त्यांचे उत्पन्न, जमा व खर्चाचे विवरण दाखल केलेले नाही.

४. अर्जदाराचा अंतरिम खावटी मिळण्यासाठीचा अर्ज आणि अभिलेखावरील पुराव्यावरून असे दिसून येते की, अर्जदार व जाबदेणार क्र.१ हे पती पत्नी असुन त्यांचे नातेसंबंध आजरोजी कायम आहे. तसेच इतर जाबदेणार हे जाबदेणार क्र. १ याचे नातेवाईक आहेत. आज रोजी अर्जदार ही जाबदेणार क्र. १ यांचे पासुन वेगळी राहत आहे व जाबदेणार यांनी अर्जदारावर कौटुंबिक हिंसाचार केल्याचे सांगितले आहे. याउलट जाबदेणार यांनी त्यांचा खुलासा दाखल न केल्यामुळे अर्जदाराने केलेल्या कथनास कोठेही धक्का लागलेला नाही व तीचा पुरावा हा अबाधीत राहिलेला आहे. म्हणुन प्रथमदर्शनी अर्जदार ही महिलांचे कौटुंबिक हिंसाचारापासुन संरक्षण कायद्यानुसार पिडीत व्यक्ती असल्याचे दिसुन येते.

५. अंतरिम पोटगीच्या अर्जाच्या वेळी अर्जदाराने केलेले कथन सिध्द करणे अपेक्षित नाही. तसेच जाबदेणार यांनी सुध्दा त्यांचे विरुध्द किंवा त्यांनी केलेले कथन सिध्द करणे आवश्यक नाही. यावेळी केवळ अर्जदाराने केलेल्या अर्जामध्ये महिलांचे कौटुंबिक हिंसाचारापासुन संरक्षण कायद्याचे तरतुदींप्रमाणे प्रथमदर्शनी कौटुंबिक हिंसाचार दिसुन येतो काय हे महत्वाचे आहे. अर्जामध्ये नमुद जाबदेणार यांनी अर्जदारास कोणतेही संयुक्तीक

कारण नसतांना वेळोवेळी पैशांची मागणी करुन अर्जदाराचा केलेला शारिरिक व मानसिक छळ, जाबदेणार याने अर्जदारास मारहाण करणे, टोचुन बोलुन अपमानित करुन भांडण करणे, अर्जदाराचे पालन पोषण न करणे, शिवीगाळ करणे व घरातुन हाकलुन देण्याच्या घटनांवरुन असे दिसुन येते की, हे सर्व कौटुंबिक हिंसाचाराचेच कृत्य आहे. म्हणुन प्रथमदर्शनी असे दिसुन येते की, जाबदेणार यांनी अर्जदाराविरुध्द कौटुंबिक हिंसाचाराचे कृत्य केलेले आहे. त्यामुळे मी प्रश्न क्र. १ चे उत्तर होकारार्थी देत आहे.

प्रश्न क्र.२ व ३ करीता -

६. आज रोजी अर्जदार ही जाबदेणार यांचेसोबत राहत नाही. अर्जदार हीला खरोखरच मानसिक व शारिरिक त्रास होता व जाबदेणार यांनी तिचेवर कौटुंबिक हिंसाचार केला किंवा कसे हे सबळ पुराव्यानिशी मुख्य अर्ज निकाली काढण्याच्या वेळेस विचारात घेता येईल. परंतु अंतरिम स्थितीमध्ये असे दिसुन येते की, अर्जदार ही जाबदेणार क्र. १ याचेपासुन वेगळे राहत असल्यापासुन जाबदेणार क्र. १ याने तो अर्जदार हिचा पती या नात्याने त्यांच्या पालन पोषणाची व उदरनिर्वाहाची त्याची नैतिक जबाबदारी असतांना ती पार पाडलेली नाही. जाबदेणार क्र. १ हा अर्जदार हिचा पती या नात्याने तीचे पालनपोषण करण्याची कायदेशीर व नैतिक जबाबदारी आहे. परंतु त्याने त्याची जबाबदारी पार पाडलेली नसल्यामुळे अर्जदार ही पोटगी मिळण्यास पात्र आहे.

७. अर्जदाराने तिला कौटुंबिक हिंसाचार न करता राहण्याची व्यवस्था करुन द्यावी अथवा तिला घरभाडेपोटी रक्कम रुपये ३,०००/- देण्याची विनंती केली आहे. एकंदरीत अर्जदाराने केलेल्या कथनावरुन जाबदेणार याचे घर हे किती मोठे व किती खोल्यांचे आहे आणि त्या घरामध्ये निश्चित किती लोक राहतात हे स्पष्ट होत नाही. तसेच, जाबदेणार याच्या घरात अर्जदार हि स्वतंत्र रित्या राहता येईल याची व्यवस्था आहे अथवा कसे हे या घडीला स्पष्ट नाही. त्यामुळे अर्जदाराने मागणी केल्याप्रमाणे तिच्या निवाऱ्याची व्यवस्था करुन देणेबाबत आदेश पारीत करता येणार नाही. याउलट, अर्जदाराने मागणी केल्याप्रमाणे अंतरिम स्थितीमध्ये घरभाडे म्हणुन काही रक्कम देणे योग्य होईल. सबब,

अर्जदार हि घरभाडे मिळण्यास पात्र आहे.

८. अर्जदार यांच्या वकीलांच्या युक्तीवादावरून व अभिलेखावर दाखल कागदपत्रांवर असे दिसून येते की, अर्जदाराने नि. ७ वरील शपथपत्रात जाबदेणार क्र. १ हा गव्हर्नमेंट कॉन्ट्रॅक्टर असून वर्षाकाठी १ करोड उत्पन्न कमवितो. याउलट अर्जदार ही घरकाम करीत असून तीस उत्पन्नाचे कोणतेही साधन नाही. तसेच जाबदेणार क्र. १ याच्यावर कोणीही अवलंबून नाही असे कथन केले आहे. परंतु, तिने तिच्या कथनाच्या पृष्ठार्थ जाबदेणार याचा उत्पन्नाचा कोणताही पुरावा दाखल केलेला नाही. त्यामुळे केवळ अर्जदाराने तिच्या शपथपत्रामध्ये नमुद केले म्हणून जाबदेणार यांचे उत्पन्न तिने सांगितले आहे तेवढे समजता येणार नाही.

९. याउलट जाबदेणार यांना वेळोवेळी संधी देवून देखील त्यांनी त्यांचे म्हणणे दाखल न केल्यामुळे त्यास निश्चित किती उत्पन्न आहे ही बाब दिसून येत नाही. परंतु अर्जदाराने तिच्या उत्पन्न, जमा व खर्चाचे विवरणपत्रामध्ये केलेल्या कथना प्रमाणे जाबदेणार हा गव्हर्नमेंट कॉन्ट्रॅक्टर काम करीत असल्याचे सांगितले आहे. त्यामुळे प्रथमदर्शनी आजरोजी जाबदेणार हा कमविता व धडधाकट असल्याचे दिसून येते.

१०. एकंदरित अभिलेखावर आलेल्या बाबींवरून जाबदेणार क्र. १ हा कमावता असल्याचे दिसून येते. जरी जाबदेणार यास निश्चित किती उत्पन्न आहे याबाबत कोणताही पुरावा अभिलेखावर आला नसला तरी जाबदेणार हा उच्च शिक्षित, कमविता व धडधाकट असून त्यास उत्पन्न असल्याचे दिसून येते. याठिकाणी ही बाब लक्षात घेणे आवश्यक आहे की, मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार प्रस्तुत प्रकरणात दोन्ही पक्षकारांनी त्यांच्या उत्पन्नाबाबत शपथपत्र दाखल करणे अपेक्षित असून त्यामध्ये त्यांचे निश्चित उत्पन्न नमुद करणे अपेक्षित आहे. परंतु जाबदेणार क्र. १ यांस त्याचे निश्चित उत्पन्न नमुद करण्याची संधी असतांना देखील त्याने त्याच्या उत्पन्न, जमा व खर्चाचे विवरणपत्र दाखल केलेले नाही. त्यामुळे, जाबदेणार यांस निश्चित किती उत्पन्न आहे हे त्याच्या म्हणण्यातून अथवा शपथपत्रातून बोध होत नाही. अशा वेळी दोन्ही पक्षकारांच्या एकंदरीत जिवनमान व राहणीमानानुसार जाबदेणार क्र. १ याचे उत्पन्न गृहीत धरावे लागेल. अर्जदार हिने दाखल

केलेल्या मालमत्ता पत्रकावरून जाबदेणार क्र. १ हा उच्च शिक्षित असून तो धडधाकट व कमविता असल्याचे दिसून येते. जाबदेणार हा अभियांत्रिकी क्षेत्रास उच्च शिक्षित असल्यामुळे व अर्जदाराच्या कथनाप्रमाणे तो गव्हर्नमेंट कॉन्ट्रॅक्टर असल्याचे कथन केल्याप्रमाणे जरी जाबदेणार याने त्याचा उत्पन्नाचा पुरावा दाखल केला नसला तरी त्यास चांगले उत्पन्नाचे साधन असल्याचे याठिकाणी गृहीत धरता येईल.

११. अभिलेखावरील दाखल परीस्थीतीवरून अर्जदाराने दरमहा रक्कम रुपये ५०,०००/- अंतरिम पोटगी व रक्कम रुपये ३,०००/- घरभाड्याची केलेली मागणी अवास्तव वाटते. अंतरिम पोटगी मंजुर करतांना न्यायालयाने अर्जदाराच्या जीवनावश्यक गरजा तसेच दोन्ही पक्षकारांतील समाजातील स्थान याचा विचार करून अर्जदाराला किती पोटगी देणे न्यायोचित राहिल हे ठरवणे महत्वाचे आहे. त्यामुळे सदर दोन्ही अर्जदाराच्या जीवनावश्यक गरजा, जाबदेणार क्र.१ चे उत्पन्नाचे साधन व त्याचेवरील जबाबदा-या यांचा विचार करता अर्जदारांना पोटगी व घरभाडे म्हणून एकत्रीत रक्कम रुपये १५,०००/- देणे योग्य होईल. त्यानुसार मी प्रश्न क्र २ व ३ चे उत्तर त्याप्रमाणे दिलेले आहे.

प्रश्न क्र.४ करिता -

१२. अर्जदाराने मागणी केलेली आहे की, जाबदेणार क्र. १ याचे शहादा शहरात जाबदेणार क्र. २ चे नावावर तिन मजली बंगला, प्लॉट मिळकती, गोडावुन, अनरद ता. शहादा येथे शेत मिळकती, मुळ गावी पिंपळगांव ता. भडगांव जि. जळगांव येथे जाबदेणार यांचे नावे ७० एकर जमनी, जेसीबी, डंपर, अनेक ट्रॅक्टर, रोलर, टँकर, जीप गाड्या, ४० मोटारसायकली असून त्या कोणासही हस्तांतरीत करू नये, विक्री करू नये अथवा बोजा चढवू नये. परंतु अर्जदाराने सदर मिळकतीच्या मालकी संदर्भात कोणतेही कागदोपत्री अभिलेखावर दाखल केलेले नाही. शिवाय जाबदेणार हा सदर मिळकती हस्तांतरीत करण्याच्या प्रयत्नात आहे असे दिसून येत नाही. त्यामुळे सदर बाब पुराव्यानिशी अंतिम निकालाच्या वेळी ठरविणे योग्य होईल. त्यामुळे अर्जदार तशा स्वरूपाच्या प्रतिबंधात्मक आदेश मिळण्यास पात्र नाही. सबब मी प्रश्न क्र.४ चे उत्तर नकारार्थी देत आहे.

प्रश्न क्र. ५ करीता -

१३. वर नमुद सर्व स्पष्टीकरण व प्रश्न क्र.१ ते ४ चे निष्कर्ष लक्षात घेता अर्ज अंशतः मंजूर होण्यास पात्र आहे. जाबदेणार क्र.१ याने अर्जदाराकडे दुर्लक्ष केलेले असल्याचे प्रथमदर्शनी दिसून येत असल्यामुळे अर्जदाराला प्रस्तुतचा अर्ज दाखल तारखेपासून पोटगी देणे योग्य होईल. प्रस्तुतचा अर्ज दाखल करण्यास येणा-या खर्चाचा विचार मुख्य अर्ज निकाली काढतांना विचारात घेता येईल. सबब, प्रश्न क्र.५ करिता मी खालील आदेश पारीत करीत आहे.

आदेश

१. अर्जदाराचा अर्ज अंशतः मंजूर करण्यात आला.
२. जाबदेणार क्र.१ निलेश प्रकाश पाटील याने अर्ज दाखल दिनांक ०३.०८.२०२१ पासून या प्रकरणाचा निकाल लागेपर्यंत अर्जदार हिंस अंतरीम पोटगी व घरभाडे दरमहा रूपये १५,०००/- (अक्षरी रूपये पंधरा हजार मात्र) द्यावी असा त्यास हुकुम करण्यात येत आहे.
३. प्रस्तुत आदेशाची प्रत दोन्ही बाजूंना मोफत देण्यात यावी.

दिनांक - ०१.०२.२०२३

(अविनाश डब्ल्यु क्षिरसागर)
न्यायदंडाधिकारी प्रथम वर्ग, दोंडाईचा.

प्रमाणपत्र

मी प्रमाणित करितो की, सदर पी.डी.एफ. संचिकेच्या मजकूरातील शब्द न् शब्द मूळ आदेशाप्रमाणे आहे.

लघुलेखकाचे नांव

- बी.एन. थोरात

न्यायालयाचे नांव

- न्यायदंडाधिकारी प्रथम वर्ग, दोंडाईचा

पीडीएफ फाईल अपलोड

- ०१.०२.२०२३

केल्याचा दिनांक.

स्वाक्षरित / -

लघुलेखक.